

Działalność Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich w 2022 roku

OPRACOWYWANIE, KONSERWACJA I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Rok 2021 poświęciliśmy na prace remontowe i urządzenie Archiwum w nowej siedzibie Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich (FKiDOP) przy ul. Świętojerskiej 12 w Warszawie. Dzięki kolejnej dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego rok 2022 rozpoczęliśmy tworzeniem pierwszej w Polsce ekspozycji muzealnej poświęconej historii i kulturze polskich Ormian. W tym zadaniu wsparły nas również swoimi darowiznami: Fundacja LOTTO im. Haliny Konopackiej, Fundacja Profesora Wacława Szybalskiego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ekspozycja została uroczystie otwarta 2 grudnia 2022 roku z udziałem ks. Kazimierza kardynała Nycza i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – min. Jarosława Sellina.

Dzięki dotacji Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych wykonano pełną konserwację dwóch najstarszych ormiańskich ksiąg metrykalnych oraz poddano opracowaniu archiwistycznemu spuściznę Leona Ter-Oganjana. Kolejne dwie zabytkowe szaty liturgiczne i welum zostały wpisane do rejestru zabytków i oczekują na dotację na prace konserwatorskie z Urzędu Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Prowadzone są dalsze prace genealogiczne i historyczne. Zindeksowano księgi metrykalne: chrztów i małżeństw w parafii w Kutach z lat 1868-1883 oraz zapowiedzi z parafii w Horodence z lat 1911-1944. Zostały one zweryfikowane, a następnie udostępnione w Wirtualnym Archiwum Polskich Ormian. W wyszukiwarce „Pochowani na cmentarzach” znalazła się kolejna, szósta część indeksu osób pochodzenia ormiańskiego pochowanych na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie.

POPULARYZACJA WIEDZY O ORMIANACH W POLSCE I NA ŚWIECIE

Strony wortalu internetowego www.ormianie.pl są stale uzupełniane o bieżące informacje. Na stronie www.wiki.ormianie.pl zamieszczamy systematycznie nowe biogramy polskich Ormian. Strona www.skarbnica.ormianie.pl wzbogacana jest o kolejne informacje o polskich Ormianach. Na stronie www.ordynariat.ormianie.pl ukazują się bieżące wiadomości z poszczególnych parafii ormiańskokatolickich w Polsce oraz informacje o aktualnych wydarzeniach w Kościele ormiańskim na świecie. Wortal www.ormianie.pl został poszerzony o kolejne okna/linki do organizacji ormiańskich, a strona www.dziedzictwo.ormianie.pl, tak jak dotychczas, prezentuje aktualne wydarzenia. Prowadzona jest także strona Fundacji Kultury i Dziedzictwa Polskich Ormian na Facebooku.

Nasza wystawa „Wielki zapomniany. Arcybiskup ormiański Józef Teodorowicz (1864-1938) – wybitny polski kapłan i mąż stanu” oczekuje na ósmą już odsłonę, tym razem w Słupsku.

W ramach Nocy Muzeów 2022 przygotowaliśmy ekspozycję ze zbiorów naszego Archiwum. Zaprosiliśmy również mieszkańców Warszawy i turystów na pięć „Ormiańskich przechadzek po Starej Warszawie”, prowadzonych przez przewodników warszawskich. Nadspodziewanie dużo, bo ponad trzysta osób, odwiedziło naszą ekspozycję oraz wzięło udział w spacerach. Wszyscy nasi goście zostali obdarowani mapką z planem przechadzki ormiańskim szlakiem po Starej i Nowej Warszawie.

Odbyło się także kilka spotkań środowiskowych, m.in.: prezentacja prac plastycznych ormiańskich artystek, spotkanie z okazji Nocy Muzeów, spotkanie związane z zakończeniem prac remontowych, będące także okazją do podziękowania przedstawicielowi ekipy, która wyjątkowo sprawnie i rzetelnie przeprowadziła wszelkie niezbędne prace. Wznowione zostały cotygodniowe spotkania zespołu oraz próby chóru kościelnego.

W jednym z czerwcowych numerów tygodnika „Gość Niedzielny” ukazał się materiał poświęcony działalności Fundacji i powstającej ekspozycji „Skarbnica polskich Ormian”. O działalności naszej Fundacji i Archiwum pojawił się także artykuł w tygodniku „Niedziela”.

Siedzibę FKIDOP odwiedzili 10 czerwca studenci Koła Naukowego Geopolityki z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, aby wysłuchać prelekcji Jerzego Marka Nowakowskiego, byłego ambasadora RP w Armenii.

Część naszych zbiorów prezentowana była w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie w ramach wystawy „Kobiety z pastorałami”. Były to m.in. portrety księń benedyktynek ormiańskich ze Lwowa, ich historyczny pastorał oraz pamiątki po nich ofiarowane Fundacji przez siostry benedyktyнки z Wołowa.

Zbiory te obecnie prezentujemy w ramach naszej stałej ekspozycji muzealnej w siedzibie przy ul. Świętojerskiej 12 w Warszawie.

PUBLIKACJE

Trwa pięcioletni projekt badawczy „Pomniki dziejowe Ormian polskich”, finansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (NPRH), polegający na edycji siedmiu tomów obcojęzycznych źródeł do dziejów Ormian w Polsce. Rozpoczęły się prace nad internetową Encyklopedią Ormian polskich, również w ramach NPRH. Ukazała się publikacja popularnonaukowa „Niewiasty z pastorałami. Portrety księń klasztoru benedyktynek ormiańskich we Lwowie: historia, konteksty, konserwacja” pod redakcją dr. hab. Andrzeja A. Zięby, współfinansowana przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius oraz Ośrodek Badań nad Kulturą Ormian Polskich. Wydaliśmy następane cztery numery dwujęzycznego kwartalnika „Awedis”. Jak co roku przygotowaliśmy kalendarz, w którym prezentujemy najciekawszy i najcenniejszy obiekt z historycznej spuścizny polskich Ormian – *Ewangeliarz ze Skewry*, z uwagi na jego wartość, przechowywany w skarbcu Biblioteki Narodowej. Nasze publikacje przekazujemy zainteresowanym osobom i instytucjom, m.in. bibliotekom.

WSPÓŁPRACA

Projekty Fundacji prowadziliśmy we współpracy m.in. z: Ośrodkiem Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce, Muzeum Archidiecezjalnym w Warszawie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie, Fundacją Rozwoju i Wspierania Studiów Ormiańskich „Aniw” oraz organizacjami ormiańskimi w Polsce.

Obejmujemy patronatem coraz więcej przedsięwzięć popularyzujących wiedzę o polskich Ormianach.

Siostrzom Benedyktynkom z Wołowa dziękujemy za zaufanie i przekazanie pod naszą opiekę portretów księży i pastorału, dwóch obrazów maryjnych oraz wielu pamiątek i artefaktów po benedyktynkach lwowskich, dotychczas przechowywanych w klasztorze w Wołowie.

Prowadzenie działalności i realizacja projektów w 2022 roku możliwe były dzięki dotacjom: Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Edukacji i Nauki, Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także darowiznom Fundacji LOTTO im. Haliny Konopackiej, Fundacji Profesora Władysława Szybalskiego oraz osób prywatnych.

Wszystkim Ofiarodawcom, Dobrodziejom i Współpracownikom bardzo dziękujemy!

Zespół Fundacji

Grudzień 2022